

Visiedocument Goed Goan

Ontwikkeling van het bestuur
in de Dalfser samenleving

Inhoud

Goed Goan - Een terugblik	2
De Dalfser bestuurscultuur	4
Het debat in de raadzaal (en daarbuiten)	5
De rol van de inwoners	6
De verhouding tussen raad en college	7
De rol van de wethouder in het debat	8
Het vergadermodel	8
De rol van ondersteuners	9

Goed Goan Een terugblik

De samenleving verandert en dat heeft gevolgen voor de manier waarop in de Dalfser kernen en het buitengebied wordt samengewerkt aan het stimuleren, koesteren en benutten van de onderlinge verbondenheid van de gemeenschap. Als inwoners vaker en meer rechtstreeks invloed uitoefenen op de totstandkoming van beleid en zich ook inzetten voor de uitvoering ervan, is het de vraag hoe zich dat verhoudt tot de rollen van volksvertegenwoordiger en bestuurder. In de Raadsagenda "Kleurrijke kubus" is deze ontwikkeling als één van de zeven belangrijke onderwerpen in deze raadsperiode opgenomen.

In 2019 is gestart met de verkenning door onderzoek te doen aan de hand van artikelen en opgeschreven ervaringen van andere gemeenten, door inspiratie op te doen over burgerparticipatie en overheidsparticipatie via bijeenkomsten, door de Quick Scan Lokale Democratie (QSLD), door met enkele inwonersinitiatieven te spreken over hun betrokkenheid en verwachtingen met betrekking tot de gemeente en vooral ook door continu in gesprek te blijven met inwoners en hen bij concrete projecten te betrekken. Leren door doen!

De raadscommissie vroeg in november 2019 om focus aan te brengen: te duiden, te trechteren en te kiezen. Via introspectiesessies over concrete casussen, het uitvoeren van de agenda van de QSLD, het doorvoeren van quick wins en het afleggen van werkbezoeken wilden we hier uitvoering aan geven. De impact van de coronacrisis heeft zich ook hier laten voelen. Voor zover we elkaar konden ontmoeten, moest dat digitaal en dat bleek niet wenselijk bij een aantal geplande activiteiten. Dat betekent uiteraard niet dat er niets gebeurd is. Zo zijn de intakegesprekken voor de beoogde introspectiesessies vertaald in een notitie, die vervolgens is gebruikt voor een nadere verkenning van het interne en externe samenspel. En dat niet alleen: verschillende aanbevelingen uit fase 1 en de QSLD zijn op redelijk organische wijze doorgevoerd in ambtelijke en bestuurlijke werkwijzen.

Met het einde van de raadsperiode in zicht kwamen de versoepelingen in de coronamaatregelen op een mooi moment. In gesprekken hebben we alsnog goed kunnen reflecteren op de bestuurscultuur en de ambities die we hebben ter versterking ervan. In deze laatste fase willen we vastleggen wat Goed Goan ons heeft opgeleverd, welke (voorlopige) keuzes we maken en waarom, welke structuuraanpassingen nodig zijn en hoe we die aanpassingen (willen) realiseren. Deze fase is van belang voor de huidige raadsperiode, maar zeker voor de nieuwe periode die vanaf 2022 aanbreekt. Doel is immers om de Dalfser democratie in gezamenlijkheid nóg slagvaardiger te maken voor de toekomst.

Het voorliggende visiedocument is de vastlegging van onze ambities en de manier waarop we met daaruit voortkomende vraagstukken voor de toekomst willen omgaan. Het bevat de hoofdlijnen van onze bestuurscultuur en de beweging die we in gang willen en moeten zetten. Uiteraard sluit dit aan op onze toekomstvisie: we blijven onszelf door te veranderen.

De laatste stap volgt na vaststelling van dit document. In het voorjaar van 2022 gaan de huidige raadsleden, wethouders en burgemeester samen met griffie en directieteam verder in gesprek om te komen tot concrete aanbevelingen aan het bestuur dat na de verkiezingen zal aantreden.

Tot slot: als titel van het project is bewust gekozen voor Goed Goan. Een term die zowel dynamiek uitstraalt en duidelijk maakt dat we in beweging zijn, als het prettige karakter van onze cultuur benadrukt. En hoewel je Goed Goan in onze regio vooral hoort als afscheidsgroet, geven wij hier graag de interpretatie mee dat we samen verder gaan.

Namens alle betrokkenen,

E. van Lente
burgemeester

J. Leegwater
griffier

December 2021

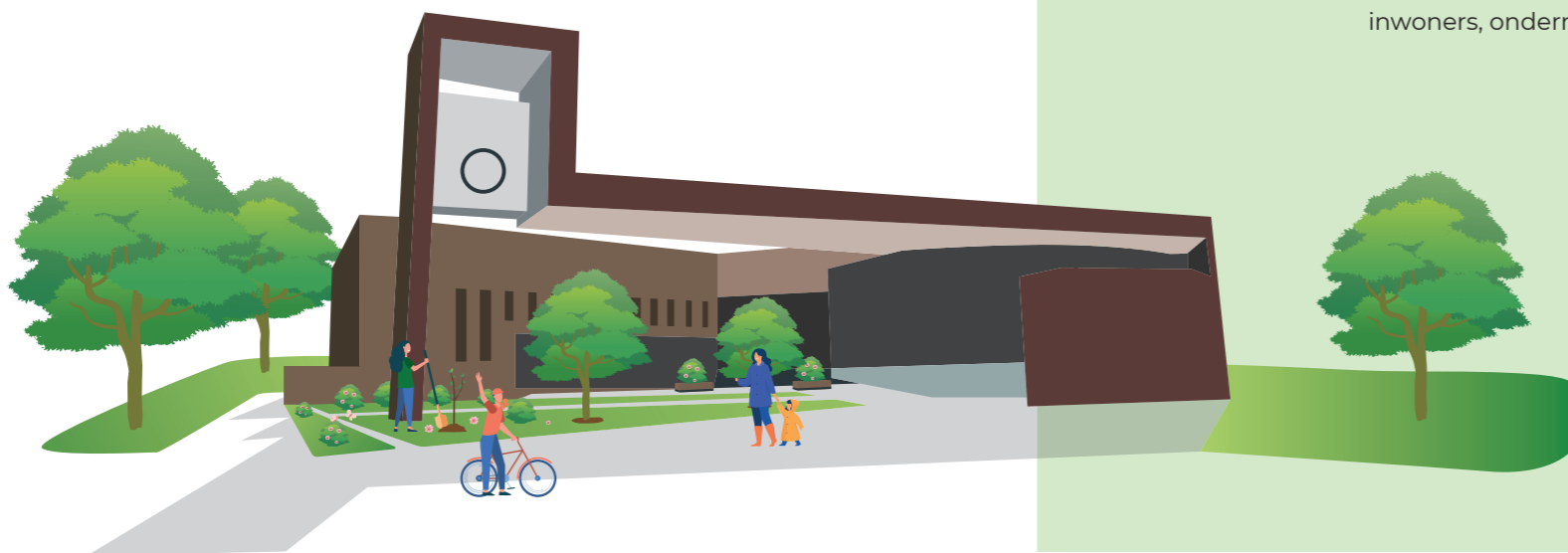
De Dalfser bestuurscultuur

In Dalfsen doen we de dingen op de manier die het beste bij ons past: in gezamenlijkheid en met respect voor elkaars opvattingen. Hoewel we soms vanuit eigen identiteit, ideologie, partijlijn of persoonlijke motieven anders denken, doen we ons werk voor alle Dalfsenaren en houden we het algemeen belang voor ogen. We hanteren een gezamenlijk bestuurlijk kompas.

Als raad is het onze natuurlijke neiging om het samen te doen. Dat blijkt onder meer uit de gezamenlijke raadsagenda, de vaak voltallige aanwezigheid bij commissievergaderingen, de veelheid van moties en amendementen die we als partijen samen indienen en uit het feit dat we meer unaniem zijn in de besluitvorming dan dat we van mening verschillen.

De goede persoonlijke verhoudingen zijn een belangrijke oorzaak. We kunnen het goed met elkaar vinden: binnen fracties, tussen raadsleden onderling, tussen raad en college, en overigens ook met andere actoren in het gemeentehuis. We vinden het belangrijk om daar ook in te investeren, bijvoorbeeld met raadsexcursies en met de afsluitende borrel na raadsvergaderingen. Het kernwoord voor onze bestuurscultuur is dan ook harmonie.

Het is onze ambitie om deze bestuurscultuur te behouden. Een vechtcultuur in de raad is ons schrikbeeld, omdat je dan niet tot goede besluiten komt en het zicht op inwoners verloren gaat. Toch mag het soms wel wat pittiger. De gemoedelijkheid haalt initiatief uit de raad en geeft weinig variatie in de aanpak. We zijn niet snel geneigd kritiek op elkaar te leveren en vinden het (daarom?) soms lastig om met een zekere stevigheid op elkaars bijdragen te reageren.

Het debat in de raadzaal (en daarbuiten)

We voelen de behoefte om meer onderling te debatteren dan we nu doen. Het debat is vaak tam en voor publiek niet altijd even interessant. Meer onderling debat in een opiniërende fase kan onze standpunten scherpen. Debat zorgt ook voor profilering van de raad, van de fracties en van de afzonderlijke raadsleden. Dat kan bijdragen aan het vergroten van de interesse bij pers en publiek.

De fracties moeten zich kunnen profileren, maar ook de raad als geheel moet zichtbaar zijn voor de samenleving. Als volksvertegenwoordigers zijn wij de stem van de inwoners in het bestuur. Inwoners moeten ons weten te vinden en dat begint met ons te kennen en kennis te nemen van wat onze opvattingen zijn.

Sterker onderling debat kan binnen de huidige structuur van het BOB-model (beeldvorming, opinievorming, besluitvorming) of via een ander model. Het vraagt in ieder geval om versterking van debatvaardigheden bij de leden, een versteviging van de voorzittersrol en training tot effectief vergaderen. Het is onze ambitie om met ons vergadermodel zo veel mogelijk ruimte te geven aan het onderlinge debat, maar zonder dat efficiency verloren gaat.

In ons vergadermodel gaat relatief de meeste tijd zitten in beeldvorming, met name in het stellen van vragen aan het college en de beantwoording van die vragen in een eerste termijn. We hebben de ambitie om deze beeldvorming meer buiten de vergadersetting vorm te geven. Denk hierbij zowel aan technische vragen die we aan ambtenaren kunnen stellen, als aan het organiseren van (gezamenlijk) contact met inwoners, ondernemers, organisaties en andere belanghebbenden.

De rol van de inwoners

We willen het niet alleen voor inwoners, maar ook samen met inwoners doen. Dat kan op gespannen voet staan met ons uitgangspunt van de representatieve democratie: de raad neemt de besluiten. Dat vraagt van ons om helder te maken op welke momenten de inbreng van inwoners effectief is. De rol van de inwoners is dus zeker niet beperkt tot de stembusgang, al is dat voor inwoners het moment om overall de beoordeling van het functioneren van de raad door te laten klinken.

Inwoners kunnen spreekrecht uitoefenen over geagendeerde onderwerpen bij de raadscommissie (en over niet geagendeerde onderwerpen bij de raadsvergadering). Het gaat soms om nieuwe gezichtspunten die van belang zijn voor de oordeelsvorming bij de fracties. We houden ons oordeel over een voorstel dan vaak in beraad, waarna het als besprekstuk bij de raadsvergadering terug komt. Dat is niet efficiënt. Ter vergadering ontbreekt de mogelijkheid om hierover met de betreffende inwoners door te spreken. Daarmee is het spreekrecht ook niet effectief. Het gaat te ver om het af te schaffen, maar we hebben wel de ambitie om de rol van de inwoners (en andere derden) in de beeldvormende fase te vergroten.

De gemeenteraad als geheel moet permanent in verbinding met de samenleving komen te staan. Fysieke en mentale drempels om in contact te komen met de gemeenteraad moeten daarom verder worden weggenomen. Dat betekent niet alleen dat er meer mogelijkheden moeten zijn voor de inwoners om naar het gemeentehuis te komen voor inloopbijeenkomsten of formele vergaderingen, maar ook dat raadsleden meer dan op dit moment de samenleving buiten het gemeentehuis opzoeken. We hebben de ambitie om agendasetting meer gezamenlijk met de inwoners op te pakken, waarbij we maatwerk willen toepassen voor zowel vorm als inhoud.

De verhouding tussen raad en college

Het dagelijks contact met inwoners is ook voor burgemeester en wethouders onmisbaar. Niet alleen voor het uitvoeren van de bestuurstaken, het leggen van contacten en het signaleren van kansen en problemen, maar ook vanuit de hoedanigheid als blikvanger voor het Dalfser bestuur. Om rolonduidelijkheid bij de inwoners weg te nemen, is het wel noodzakelijk om in communicatie meer aandacht te besteden aan de verschillen tussen raad en college.

In Dalfsen zien we ons bestuursmodel als een systeem van gezond dualisme. Het college van burgemeester en wethouders voert het beleid uit wat de raad heeft vastgesteld en legt daarover verantwoording af. Het college heeft zijn eigen bevoegdheden en heeft binnen de kaders van de raad vrijheid om die activiteiten te verrichten die naar mening van het college het beste bijdragen aan de maatschappelijke doelen en effecten die de raad wenst te halen.

De burgemeester is voorzitter van de raad, voorzitter van het college en heeft eigen bevoegdheden. Zowel intern als extern is de burgemeester het boegbeeld van het Dalfser bestuur. Om het verbindend karakter van het ambt zowel in het gemeentehuis als daarbuiten waar te maken, is begrip voor deze soms lastige dubbelpositie onontbeerlijk.

Wethouders zijn van de gehele gemeenteraad. Dat er meer en inniger contacten zijn met de raadsleden van de eigen politieke partij is verklaarbaar en logisch, maar dit mag geen afbreuk doen aan het belang van gelijke informatievoorziening aan alle fracties. Gelet op de bestuurscultuur van gezamenlijkheid hechten partijen er aan dat het college van B&W de verschillende raadsfracties in gelijke mate bedient. Wethouders zijn bereid om op uitnodiging ook bij andere fracties dan de 'eigen' fractie langs te komen, van die mogelijkheid kan meer gebruik worden gemaakt.

De rol van de wethouder in het debat

De wethouder is namens het college van B&W gesprekspartner voor de raad als het gaat om diens eigen portefeuilles. Wethouders zijn aanspreekbaar op hun handelen als bestuurders. Omgekeerd vraagt dit om een passende mate van vrijheid. Binnen de kaders van de raad moet er voldoende ruimte en vertrouwen zijn om naar bevind van zaken te handelen.

De opinie van het college, via de wethouder als portefeuillehouder, is één van de zwaarwegende elementen in de oordeelsvorming van de raad voordat het tot besluitvorming komt. Het recht van wethouders op toegang en deelname aan de beraadslagingen impliceert gelegenheid voor een weerwoord als dat nodig is. Ook dit versterkt het onderlinge debat in de raadzaal.

Hoewel het debat tussen raad en het college niet om het debat zelf gevoerd moet worden, draagt een goed profiel van de verschillende verantwoordelijkheden wel bij aan de zichtbaarheid van de gemeente. Bij een eventuele herziening van het vergadermodel willen we daarom ook recht blijven doen aan de positie van het college.

Het vergadermodel

In de afgelopen periode werkten we met één algemene raadscommissie waarin zowel informerende, opiniërende als besluitvormende raadsvoorstellen over alle mogelijke thema's op de agenda stonden. De samenstelling van deze commissie bestond uit 21 raadsleden, die zich bij afwezigheid kunnen laten vervangen door een benoemd commissielid. Het is de vraag of de voordelen van betrokkenheid en informatievoorziening voor de raadsleden opwegen tegen de nadelen. Raadsleden voelen zich vaak verplicht om aanwezig te zijn, ook al voeren zij het woord niet. Daarnaast is voor de buitenwereld soms onduidelijk wat wel en wat niet door de commissie behandeld wordt.

Agendacommissie, presidium en werkgeverscommissie fungeren als 'interne' raadscommissies voor het (vooral procedurele) reilen en zeilen van de raad. Over de werking van deze commissies zijn we meestal tevreden. Specialistische themacommissies hebben we ingesteld voor financiën/planning & control en de

regionale samenwerking in de Regio Zwolle en de RES. Gebleken is dat er meerwaarde in deze commissies zit, omdat er frequent gelegenheid is om door te vragen over technische onderwerpen in aanwezigheid van ambtenaren. Deze commissie bestaan doorgaans uit woordvoerders van alle fracties, waarmee samenwerking en kennisontwikkeling worden bevorderd. Dit zou ook interessant kunnen zijn voor andere onderwerpen.

Al het voorgaande overziend, spreken we uit dat ons vergadermodel toe is aan een update. Dat betreft zowel het debat tijdens de vergadering en de rollen van raad, college en inwoners, als de commissie-structuur en de wijze van behandeling van voorstellen. We denken bijvoorbeeld aan het instellen van een politiek forum of politieke markt waarbij een flink deel van de agenda door de samenleving wordt bepaald, het werken met thematische openbare raadscommissies, en het instellen van bestuurscommissies die bevoegdheden uitoefenen namens de raad. Er zijn genoeg voorbeelden uit het land die ons tot inspiratie kunnen dienen.

Bij het herzien van het vergadermodel gelden voor ons twee belangrijke vertrekpunten. Allereerst dat we het onszelf gunnen, gezien de rol van volksvertegenwoordiger, om minder te vergaderen op het gemeentehuis en meer er op uit te gaan. Daarnaast dat we flexibel willen zijn in de manier waarop we bijeenkomsten of vergaderingen organiseren. Ons reglement van orde is niet bedoeld als een beperking, maar als een richtsnoer (en slechts heel soms als ordemaatregel).

De rol van ondersteuners

De griffier en de griffie ondersteunen de raad bij de uitvoering van zijn taken, zowel op inhoud, als op proces en het functioneren. Waar het gaat om bestuurlijke vernieuwing is de griffier de eerst aangewezen om ons van strategisch advies te voorzien. Ook verwachten we van de griffier dat op een passende manier invulling gegeven wordt aan positionering van de raad in interne contacten (met college en ambtelijke organisatie) en externe contacten (met de samenleving).

Van de ambtelijke organisatie mag worden verwacht dat externe en interne ontwikkelingen vanuit samenleving en bestuur adequaat worden vertaald in werkwijzen. Via het driehoeksoverleg tussen burgemeester, griffier en gemeentesecretaris wordt de vinger aan de pols gehouden en wordt waar nodig geschakeld naar presidium, raad en college. Zo blijft onze bestuurscultuur toekomstbestendig en blijven we 'Goed Goan'.

